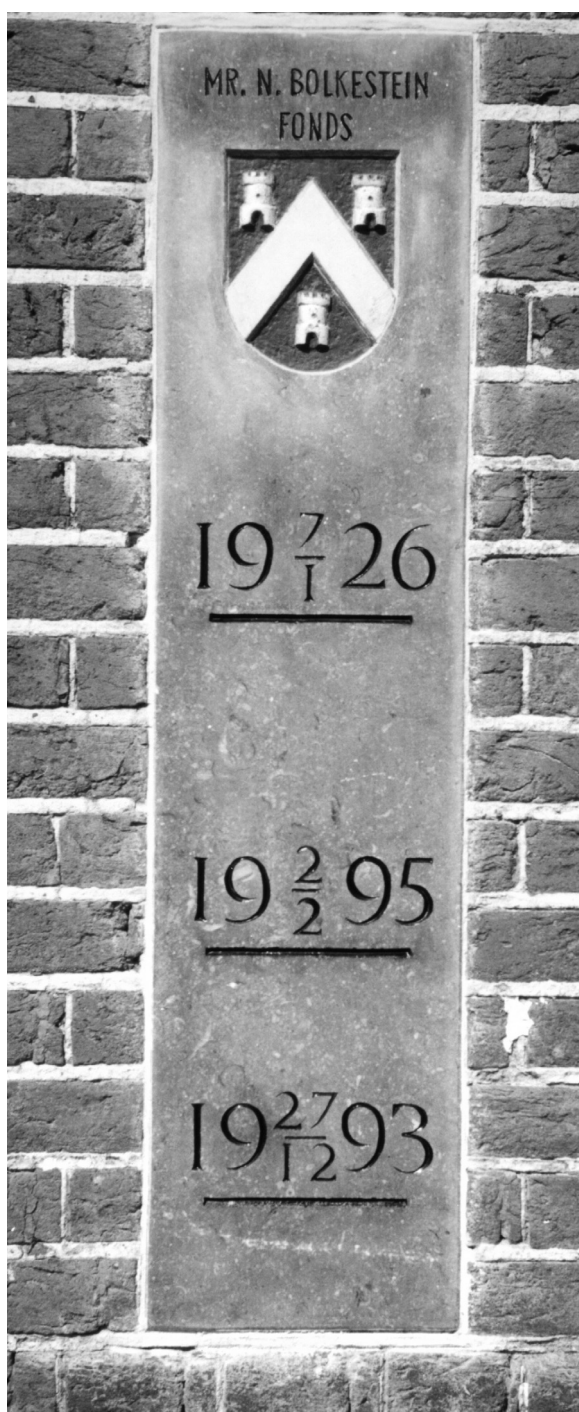

Nieuwsbrief Oud Deventer

NUMMER 22

Augustus 2006

Word donateur van de Stichting Oud Deventer! Vul de bon in op pagina 20

Welle

Hoogwaters

Inhoud van dit nummer

Van de redactie	2
Meer water door de IJssel via een nevengeul bij Deventer	2
De stichting Oud Deventer is niet om!	5
Boekrecensie Deventer een eeuw geleden deel 1 en 2	6
Een nationale beweging cultuur- en natuurbescherming	8
Pieter Berend Oudemans	8
Lamme van Diesplein	9
Ingezonden Deventer schilders	10
Donateursavond op 5 april 2006	11

Website

Breng een bezoek aan de website van
de Stichting Oud Deventer!

Geef uw reacties op onze mededelingen
en onze standpunten:

www.oud-deventer.nl

Van de redactie

In de vorige Nieuwsbrief - nummer 21 - drukten wij op de voorpagina onze zorgen letterlijk en figuurlijk af met de woorden: 'Zo dreigt het te worden': een lange lelijke streep aan de groene overzijde van de rivier verwoest voor altijd de beschermde oever. Het is een tijdje heel stil geweest rond de vermaledijde nevengeul. Een op feiten en eigen onderzoek berustend artikel is de hoofdmoot van deze Nieuwsbrief 22. Wij zijn erg benieuwd naar uw mening over een alternatief, dat als voorbeeld afgedrukt staat.

De redactie sprak met Prof. ir. H. Goudappel, die namens de NV Bergkwartier plannen maakt voor de herinrichting van het Lamme van Dieselplein en de Stromarkt, een prima plan om een begin te maken met het door onze Stichting omarmde pleinenplan.

Een in memoriam voor het jongste bestuurslid

van de stichting Oud Deventer, Pieter Berend Oudemans, de initiatiefnemer van onder meer het herstellen van de Deventer Haven aan de Bokkingshang.

Een nieuw 'Deventer' boek wordt onder uw aandacht gebracht.

Uiteraard komen wij nog even terug op het misverstand, dat breeduit in de plaatselijke pers gepubliceerd werd, dat Oud Deventer zou voelen voor een garage onder de Brink! Niets is minder waar...wij zijn en blijven tegen; wel is er een fietsen-parkeerprobleem, dat onze aandacht opeist.

Reacties op de door ons gepubliceerde meningen zijn altijd van harte welkom. Een ingezonden brief van de directeur van de musea wordt derhalve zeer op prijs gesteld.

Een kort verslag van de donateursavond van de stichting Oud Deventer tenslotte completeert de naar de mening van de redactie interessante Nieuwsbrief 22.

Meer water door de IJssel via een nevengeul bij Deventer

Wat gaat dat voor het Beschermd Stadsgezicht betekenen?

Het vorige nummer (november 2005) van onze nieuwsbrief begon met de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier (juni 2005) en de daarin opgenomen nevengeul van de IJssel bij onze stad.

Uit de intussen in druk verschenen driedelige nota blijkt het te gaan om een maatregel die op korte termijn wordt uitgevoerd. Of de waterdreiging daartoe noodzaakt laat de redactie in het midden. Politiek lijkt overeenstemming hierover bereikt en verweer zal weinig kans van slagen hebben. Na goedkeuring door Tweede en Eerste Kamer is geen beroep meer mogelijk. Met pijn in het hart stellen we dit vast. Wordt onder het mom van kwaliteitsverhoging de unieke groene overkant niet 'onherstelbaar verbeterd', om met Gerrit Komrij te spreken?

Waarom dan nog dit artikel? Om twee redenen:

- A Verbazingwekkend was het ontbreken van enig protest vanuit de Deventer bevolking. Dat was in Welsum en Veessen wel anders dit voorjaar. Blijkbaar realiseerden de Deventenaren zich nog te weinig dat het hier voor onze stad om een kolossale ingreep zou gaan. Kwam dat misschien omdat B en W aan de burgerij te weinig informatie gaf? Daar leek het wel op. Laten we daarom beginnen datgene, wat op ons af kwam, op een rijtje te zetten.

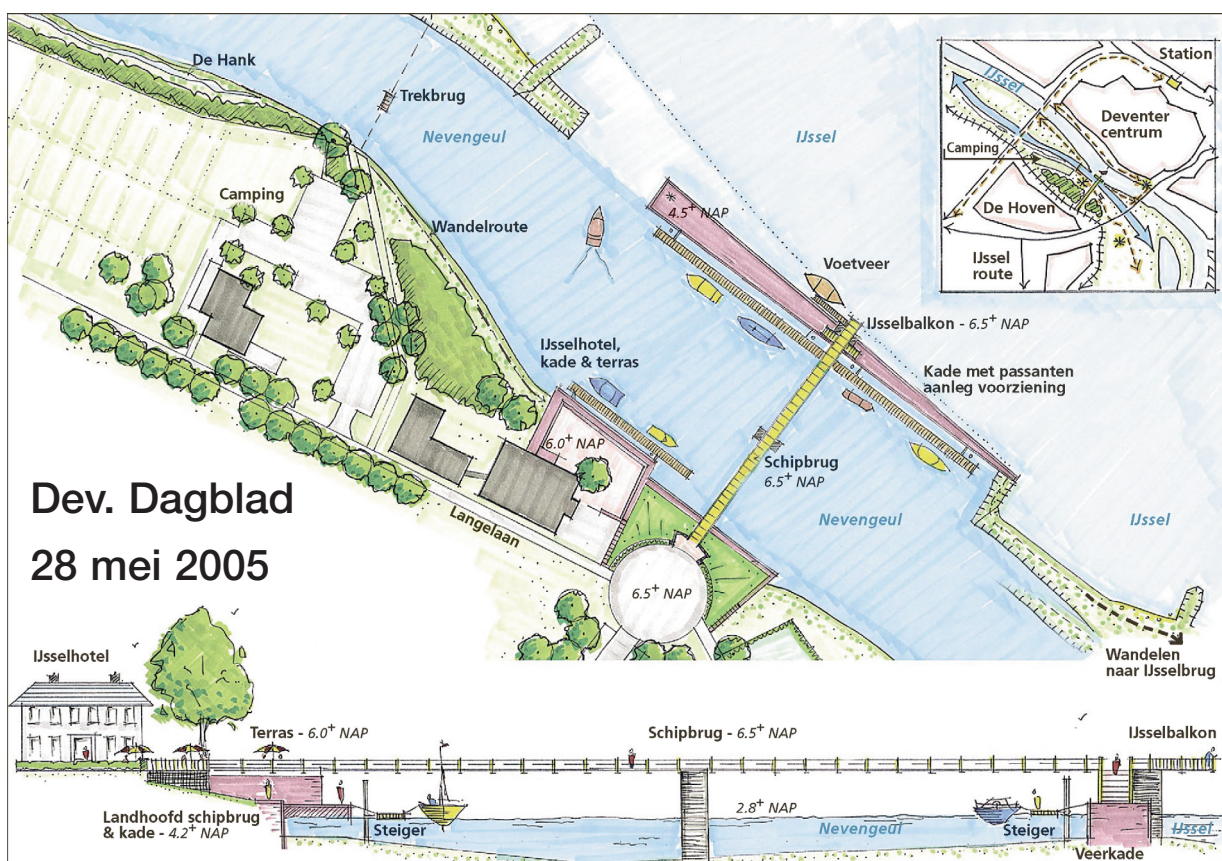
-B Maar eind juni 2006 kwam er verandering in het gemeentebestuur inzake de nevengeul. B en W organiseerde een tweedaags congres, waarbij zowel de nodige informatie werd verstrekt als over de planvorming kon worden beraadslaagd. Oud Deventer werd daarvoor uitgenodigd en we hebben er van harte aan deelgenomen.

Ad A Wat intussen bekend was geworden.

Informatie van Rijkswaterstaat

-1 In de door het Rijk gepubliceerde Nota van Toelichting staat op p. 63 van deel 3 over de uiterwaardvergraving bij Deventer het volgende: *'Bij deze maatregel wordt een geul gegraven die even bovenstrooms van de Bolwerksplas begint. Vanaf de Bolwerksplas loopt deze geul voor het IJsselhotel langs*

Stichting

Dev. Dagblad 28 mei 2005

in de richting van de Ossenwaard naar de IJssel. Het stadspark De Worp wordt door de maatregel ontzien..... Ter hoogte van het IJsselhotel is er weinig ruimte. Hydraulisch gezien is het noodzakelijk de geul en de IJssel met een kade te scheiden. Dit biedt mogelijkheden de uitstraling van het IJsselhotel en de omgeving (met de aanlegsteigers van het veer) en het nu al aanwezige contrast van steen en groen te versterken.' En verder: 'De geul loopt door tot de Keizers- en Stobbenwaarden en wordt aangesloten op de plassen van de Hengforderwaarden ... De geul is (daar) ongeveer 100 meter breed.'

In deze tekst valt allereerst op dat Rijks-waterstaat denkt met die geul binnen de genoemde smalle passage ook de uitstraling van het IJsselhotel en de stad te kunnen verbeteren. Ze stelt het voor alsof de omgeving van het IJsselhotel er met die nevengeul (en met een haven, zie verder) mooier op zou worden. Ten tweede dat de breedte van de geul alleen ten noorden van de spoorbrug in een maat wordt aangegeven. Dat is niet het geval als het gaat om het traject voor het IJsselhotel. Daar 'is weinig ruimte'. En als dat ruimtegebrek daar nu eens tot aanpassingen dwingt, zijn het IJsselhotel en de camping dan even veilig als het - wél in de tekst genoemde - Worpplantsoen? Dat wordt in de nota nergens gegarandeerd.

-2 Op 'Ruimte voor de Rivier' zijn niet minder dan 2843 inspraakreacties binnengekomen. Al

deze insprekers hebben behalve bovenstaande Nota van Toelichting ook nog eens individueel een antwoord toegezonden gekregen.

In een brief van 6 april 2006 aan onze stichting worden de mogelijkheden om de omgeving van het IJsselhotel te verfraaien als volgt samengevat: '...Er komt een einde aan het verrommelde beeld en in plaats daarvan wordt kwaliteit toegevoegd. Hiervoor bestaan diverse mogelijkheden die in nauw overleg met de gemeente Deventer zullen worden uitgewerkt in de planstudiefase.' Wordt hier vooruitgelopen op de aanleg van een passantenhaven? Meer daarover verder in dit artikel.

Zowel tegen de planstudie als tegen het daaropvolgende besluit blijkt overigens wél beroep mogelijk te zijn.

Informatie uit Deventer

-3 In het Deventer Dagblad verscheen welgeteld één artikel (op 28 mei 2005) over de nevengeul, met daarbij de enige prent betreffende de nevengeul, die we ooit onder ogen kregen (zie bijgaande illustratie). Voor het IJsselhotel zien we twee damwanden. Een wand direct naast het hotel om dat, zo dichtbij de nieuwe waterloop, extra te beschermen. En een tweede, dicht bij de IJssel die over een aanzienlijke lengte in de plaats komt van de nu nog deels grazige, deels zandige rivieroever met haar kribben en wilgen. Die damwand - met een brede opening voor een passantenhaven - zal, zo blijkt

uit de schets, reiken tot 450 +NAP.

Oud Deventer achtte het van het grootste belang hoe zichtbaar die damwand zou worden, wanneer men vanaf de stadskant naar de linker-oever kijkt. We vroegen de dagelijks gemeten waterstanden bij Deventer op tussen 1994 en 2006. En berekenden dat deze harde, onnatuurlijke constructie van ruim honderd meter langs de Worp gedurende tien en een halve maand per jaar zichtbaar zou zijn. Dat zou het Beschermd Stadsgezicht blijvend verpesten. Voeg daar nog een passantenhaven bij – zoals in 1999 op die plek door de Raad van State op ons verzoek afgewezen – en de maat was voor Oud Deventer vol. We pleiten immers al jaren voor een andere ligplaats voor de kolossale cruiseschepen van Scheers¹, en dan nu een aanlegplaats voor plezierboten op die plek?

Oud Deventer maakte zich grote zorgen. Temeer omdat B en W van september 2005 tot juni 2006 tegenover de burgerij inzake de nevengeul een radiostilte in acht nam. Wat hing ons boven het hoofd?

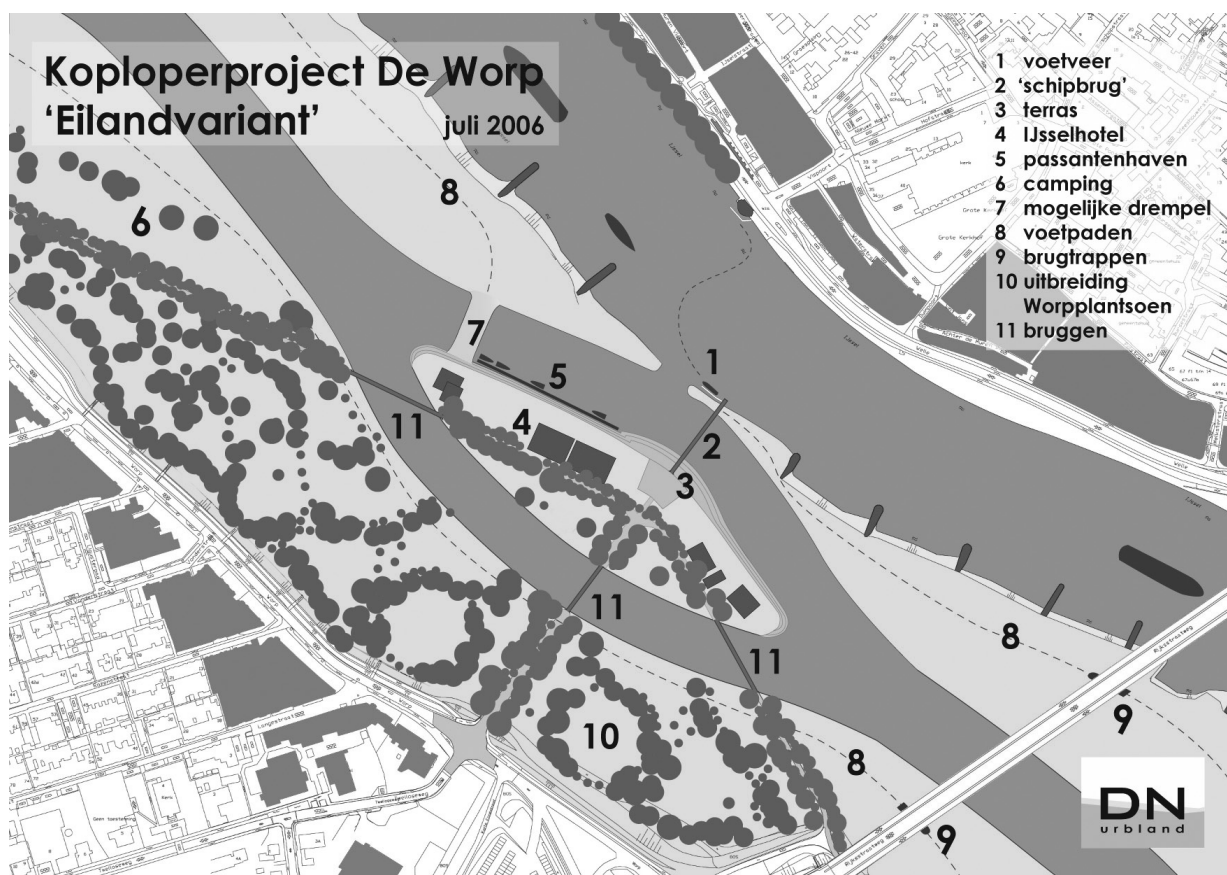
Ad B Openheid en start van de planvorming door het gemeentebestuur

-1 Kortgeleden gaf de gemeente tenslotte openheid van zaken. Zij verschaftte allereerst de nodige informatie. Ook de gemeente bleek – net als Oud Deventer – de voorkeur te hebben voor

het naar voren schuiven van de bypass om de Hoven, waardoor een nevengeul mogelijk overbodig zou zijn. Het Rijk wilde daar niet aan en hield vast aan een andere volgorde: nu de nevengeul, en in de daaropvolgende jaren bezien of de bypass nog nodig is.

Beide Deventer nevengeulen (in de linker-oever binnen het Beschermd Stadsgezicht en in de rechteroever ten Noorden van de spoorbrug) worden met voorrang aangelegd. In het voor het gehele land uit te voeren plan 'Ruimte voor de Rivier' zijn de Deventer uiterwaardvergravingen twee van de vijf 'koploperprojecten'.

-2 Aan de gemeente wordt overgelaten hoe deze projecten zouden moeten worden uitgevoerd. Het stadsbestuur kwam op gang. Gedurende twee volle dagen in juni/juli 2006 kregen een aantal deskundigen vanuit vele invalshoeken de gelegenheid te discussiëren over de vormgeving van de nevengeul. Het was uitdrukkelijk de bedoeling daarbij te mikken op een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de IJsseloever binnen onze gemeente. De organisatie was in handen van een drietal gerenommeerde landelijke bureaus en van de heer P. Nijssen van de afdeling Ruimtelijke Ordening van de gemeente. Uitgenodigd waren mensen van het ministerie van VROM, Rijkswaterstaat, de provincie, de gemeente, maar

Stichting

ook van Deventer instellingen zoals o.a. stichting IJssellandschap en stichting Oud Deventer. We zijn er sceptisch naar toe gegaan, en kwamen enthousiast terug. Een open discussie en efficiënte werkgroepvergaderingen, met als resultaat een viertal schetsen over hoe het zou kunnen.

Vanwege de plaatsruimte beperken we ons tot één voorbeeld, dat de naam 'Eilandvariant' kreeg. Zie de illustratie, die voor zichzelf spreekt. Het dunkt ons dat de gevreesde damwand bij deze variant nauwelijks in het zicht komt. De voorziene passantenhaven kan een welkom gegeven zijn bij de exploitatie van het IJsselhotel. Vermeden moet natuurlijk te allen tijde worden dat daar boten van het kaliber Scheers afmeren. Die horen daar niet thuis.

-3 Als u de deze schets bekijkt zult u met ons tot de conclusie komen dat dit voorbeeld heel wat ontwikkelingsmogelijkheden bevat. Goedkoop zal het niet zijn, en de gemeente zal over de centjes nog menige harde noot te kraken hebben met Rijkswaterstaat. Maar laat het stadsbestuur vooral voor kwaliteit gaan!

-4 De gemeente zou er wijs aan doen de bevolking meer dan tot nu toe te informeren en te betrekken bij de keuzen, die zij wat betreft de nevengeul wil maken. Dat kan eenvoudig door de expositie van een maquette, met daarbij de nodige uitleg door deskundigen. En waarom geen vaste rubriek 'Nevengeul' in de mededelingen van de gemeente? En graag een klankbordgroep, die de planvorming begeleidt. Vanzelfsprekend zou de stichting Oud Deventer daar deel van moeten uitmaken.

¹ Zie o.a. nieuwsbrief nummer 19 van augustus 2004

In het aprilnummer 2006 van Heemschut lezen we dat het gemeentebestuur van Coevorden in 2003 via het 'Wensbeeld Coevorden' de historische binnenstad wilde aanpakken. Hiertegen rees verzet. Historische verenigingen stelden een alternatief plan op. Er was een procedure tot de Raad van State nodig voordat zekerheid werd verkregen dat het historische hart van de vestingstad gespaard zou blijven.

Dat herinnerde ons aan het verzoek dat de stichting Oud Deventer begin 2001 van de Vereniging Vestingstad Coevorden kreeg om een spreker af te vaardigen die op een ledenvergadering informatie zou kunnen geven over de aanpak van restauraties in Deventer, in het bijzonder in het Bergkwartier. Ons bestuurslid Bernard Duimel toog op 17 mei 2001 derwaarts voor een voordracht. Zou dat geholpen hebben?

De stichting Oud Deventer is niet om!

Op 24 december 2005 verscheen er een berichtje in 'De Stentor' met de mededeling dat de discussie over een parkeergarage onder de Brink nieuw leven zou worden ingeblazen:

'Opmerkelijk genoeg hebben de historische verenigingen hierover met ondernemers uit

de binnenstad overeenstemming bereikt.' Het artikel ging over een gezamenlijk memorandum van het Lebuïnusconvent en het MKB / Horeca over het binnenstadsbeleid. Daar moet de ingewijde lezer wel even van opgekeken hebben! Het Lebuïnusconvent is immers een samenwerkingsverband tussen de Stichting Oud Deventer, de Stichting Herstel Oude Haven, de Stichting Industrieel Erfgoed, de Bond Heemschut en de Vereniging Deventer Belvédère. Deze verenigingen hadden zich tot dat moment bepaald geen voorstander betoond van parkeren onder het oude stadsplein. In het bedoelde memorandum, dat definitief op 27 januari getekend zou worden, staat letterlijk: *'Bij de plannen voor de bouw van een parkeergarage in het Sluiskwartier dienen ook andere locaties in overweging te worden genomen. In het daarvoor te verrichten (onafhankelijk) onderzoek zal de mogelijkheid van een parkeergarage onder de Brink mede worden betrokken.'* Op 28 januari 2006 meldde de Stentor dat de Vereniging Belvédère op het laatste moment besloten had het stuk niet te ondertekenen wegens de passage over parkeren onder de Brink.

Moeten wij hieruit nu afleiden dat de SOD wél om is en een parkeergarage onder de Brink niet meer afwijst? Dat is zeker niet het geval. In hetzelfde convenant staat dat het parkeerplan afgestemd dient te worden op het pleinenplan 'Ruim baan voor de Pleinen' van de Stichting Deventer Binnenstadsmanagement. Dat is het perspectief en de SOD heeft getekend in de overtuiging dat een onafhankelijk onderzoek tot een negatieve conclusie zal leiden over parkeren onder de Brink. En laat het duidelijk zijn: de SOD is niet bereid bij te dragen aan de kosten van een dergelijk onderzoek.

Parkeren voor fietsen in de binnenstad

Voor de bereikbaarheid van de binnenstad blijft onze ouwe trouwe fiets de beste optie, maar ook dan geven gemakzucht en op gezette tijden een massale toeloop de nodige overlast. Op drie punten kan de fietsende bezoeker zijn rijwiel in de onmiddellijke nabijheid van de binnenstad

kwijt, in de gratis bewaakte stallingen achter de Hema en op het Lamme van Diesseplein (deze zal mettertijd verplaatst worden) en in de onbeheerde fietsenrekken in de Keizerstraat.

Daarnaast is er nog de haast vergeten particuliere fietsenstalling van mevrouw To Bosch aan de Brink, dichtbij de hoek van de Golstraat. Nieuw zijn de fraaie fietsenklemmen aan de Gedempte Gracht.

Toch werden dagelijks zoveel tweewielers voor V&D en het Kruidvat geplaatst dat de gemeente besloten heeft dit om veiligheidsredenen te verbieden in de zone die Brink, Walstraat, Keizerstraat en Korte Bisschopstraat verbindt. De fietsen op die plek worden verwijderd en overgebracht naar de dichtstbijzijnde stalling. B & W heeft het voornemen om 140 nieuwe rijwielklemmen in de buurt van de Waag te plaatsen (die vóór de Openbare Bibliotheek moeten verdwijnen), maar de provinciale welstandscommissie Het Oversticht maakt bezwaar tegen alle ingrepen die de indertijd zo mooi ingerichte Brink een rommelig aanzien geven. De Stichting Oud Deventer heeft na informatie bij de gemeente de indruk dat dit allemaal zal meevallen.

Een suggestie

Uw redactie meent een mogelijkheid voor een mooie oplossing te hebben gespot. V&D bezit aan de achterkant van de winkel twee panden, Grote Overstraat 41 en 43. Het eerste staat leeg, het tweede is gekraakt. De benedenverdieping van het leegstaande huis kan met enige aanpassingen in gebruik genomen worden als fietsenstalling. Het zou helemaal mooi zijn als er een doorgang naar de kelder van V&D kan worden aangelegd, zodat een stroom van potentiële kopers door de winkel wordt geleid. De overlast van de fietsen voor de hoofdingang is dan op een elegante manier opgelost. Als een dergelijke rijwielstalling aanslaat, kan deze worden uitgebreid naar de kelder van het warenhuis, die plaats biedt aan ongeveer 200 fietsen. Natuurlijk zou de Gemeente Deventer hier de helpende hand moeten bieden, het liefst in de vorm van een subsidie en op zijn minst door het voor de stalling benodigde personeel te betalen. Het warenhuis zou helemaal een goede beurt maken als het prachtige herenhuis op nummer 43, dat er nu zo treurig en verwaarloosd bij staat, werd opgeknapt.

Boekrecensie

Deventer een eeuw geleden,

deel 1 en 2

De verzamelaar van beeldend materiaal over de geschiedenis van Deventer heeft zijn collectie de afgelopen jaren kunnen verrijken met een paar mooie fotoboeken. Naast 'Deventer verleden tijd' door H.J. Nalis, dat wij in de vorige editie van onze Nieuwsbrief bespraken, beschikken wij nu ook over twee delen van 'Deventer een eeuw geleden', samengesteld door Gerard van Zijl. Hij heeft geput uit een verzameling glasnegatieven van hoge kwaliteit, nagelaten door vader en zoon J.W. Jansen. Hiervan zijn een duizend platen gewijd aan Deventer en in het eerste deel heeft Van Zijl hieruit niet minder dan 213 prachtige voorbeelden laten afdrukken. Het tijdsbeeld van de afbeeldingen wordt ondersteund door het zorgvuldige commentaar. Heeft de auteur er goed aan gedaan om nog een tweede deel uit te brengen? Het was onvermijdelijk dat de foto's tweede keus zouden zijn en dus van een meer wisselende kwaliteit. Dat neemt niet weg dat het merendeel een hoge artistieke en documentaire waarde vertegenwoordigt en een welkome aanvulling op de eerste selectie vormt. Jammer is dat de toelichtingen in de nieuwe uitgave soms wat tegenvallen, name-

boekenpaleis
in het hart van
Deventer
Boekenstad

Praamstra
boekhandel

Keizerstraat 2 (hoek Walstraat), Deventer
Telefoon [0570] 475925
www.boekhandelpraamstra.nl
(advertentie)

Stichting

Foto: J.W. Jansen uit G.E. van Zijl, 'Deventer een eeuw geleden', p. 80
Achter de Muren Vispoort. Een veelzeggend beeld: de verlaten straat, de handkar en de tonnen als stille getuigen van menselijke bedrijvigheid, terwijl het oude bolwerk op de achtergrond ons eraan herinnert dat wij hier een blik werpen in de passage tussen de middeleeuwse stadswallen.

lijk wanneer de schrijver uitwijkt naar algemene informatie die afleidt van het specifieke tijdstip van de opname. Het is begrijpelijk dat hij niet in herhaling wilde vervallen, iets wat onvermijdelijk was bij het overweldigende aantal foto's, maar dan zou een kortere toelichting de voorkeur hebben verdiend.

De boeken van Gerard van Zijl zijn een royale aanvulling op Nalis' selectie uit de collectie van het Deventer Stadsarchief en geven ons een homogener tijdsbeeld doordat zij een veel kortere periode bestrijken – van 1900 tot 1930 en merendeels na 1915. In deel 2 is bovendien gekozen voor een thematische ordening in plaats van voor de aanpak van een historische stadswandeling. Dit heeft het voordeel dat de samenhang tussen de afbeeldingen sterker wordt en het nadeel van een zekere herhaling in een voordeel verandert.

Wat voor Deventer wilden vader en zoon Jansen een kleine honderd jaar geleden laten zien? Zij maakten hun foto's om in te spelen op de toenmalige rage om ansichtkaarten te verzamelen en daartoe richtten zij hun aandacht op kenmerkende plekje's in hun stad. Veel van hun werk wordt gekenmerkt door een heel eigen poëzie

en een open oog voor het sociale leven en de moderne techniek van hun tijd. Zo ervaart de tegenwoordige lezer hoe verschillende tijden toen samenkwamen. De stoomsleepboot aan de Pothoofdkade deelde de rivier met zeilende clippers en tjalken. Op één en dezelfde foto zien wij auto's, paard en wagen en handkarren. En wat contrasteren de hefbrug en de stoomtram Deventer–Borculo bij de nieuwe graansilo van Lammers met de herder en zijn schaapskudde in de

Kazernestraat! Een aangrijpend beeld van de 'condition humaine' geeft ons de foto van het hoofd van de kruiers met zijn hondje op het station. De thema's in deel 2 vertellen van parades en optochten en van de kermis, maar ook van de watersnood van 1926 of de strenge vorst van 1929. Voor hen die streven naar herstel van (een deel van) de oude haven zijn er een paar schitterende afbeeldingen te vinden, die hun argumenten kracht bijzetten.

Voor wie tijdens zijn fietstochtjes graag eens afstapt bij de droevige ruïne van slot Nijenbeek zijn de foto's van Jansen een verrassing: er viel zelfs nog een interieur met een imposante schouw te fotograferen. Op 12 april 1945 is het kasteel door granaatvuur zwaar getroffen en is alleen de dertiende-eeuwse donjon – zonder dak – blijven staan. Het restant is momenteel hard aan restauratie toe, maar dreigt aan zijn lot te worden overgelaten.

G.E. van Zijl (samensteller): Deventer een eeuw geleden. Foto's uit de collectie glasnegatieven van J.W. Jansen sr. en jr.

Deel 1: uitgegeven door Robine, Twello 2004. ISBN 90-76859-18-3; de derde druk is uitgegeven door Corps 9 en inmiddels uitverkocht.

Deel 2: een uitgave van Corps 9, Deventer 2005, ISBN 90-80893-23-4. Te verkrijgen bij de Deventer boekhandels.

Een nationale beweging cultuur- en natuurbescherming

Wederom wordt geprobeerd om in Nederland één grote particuliere organisatie op te richten om het nationale cultuur- en natuurbezit te beschermen, te vergelijken met de National Trust in Engeland en Schotland. De laatste poging werd in 1994 ondernomen door de directeur van het NCM (Nationaal Contact Monumenten), de koepel van alle particuliere verenigingen en stichtingen op het gebied van objectgerichte monumentenzorg, en de oud-interimdirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de heer Hylkema. In het geheim werd indertijd, met steun van het VSB-fonds (dit subsidieert o.m. projecten op het gebied van natuur en cultuur) en de Rijksdienst een (duur) rapport gemaakt door het adviesbureau KPMG. Dit rapport beloofde veel moois: binnen een jaar 150.000 leden en in vijf jaar een uitgroei tot minstens 350.000! Maar helaas, niets van dat al... in 1998 werd de club opgeheven en de ongeveer 1500 overgebleven leden werden door de fel bestreden Bond Heemschut 'overgenomen'. Heemschut bleef en blijft nog steeds de grootste particuliere vereniging tot bescherming en bewaking van de cultuurmonumenten in Nederland en Natuurmonumenten blijft de natuur beschermen.

Nu wordt er een nieuwe poging gedaan om het cultureel erfgoed een krachtige nationale stem te geven en wel door de vorig jaar benoemde voorzitter van de Bond Heemschut, Harm Bruins Slot. Samen met Jan Jesserun, Boele Staal en Fons Asselbergs wil deze voorzitter van de Raad van de Publieke Omroep één grote publieksvereniging oprichten in de trant van de National Trust in Engeland. In Nederland bestaan bijna 1000 kleine organisaties, die vooral objectgericht monumenten trachten te beschermen. Samen met de verenigingen en stichtingen als Oud Deventer, die zich inzetten voor de oude steden en dorpen, koesteren en beschermen zij de molens, de kastelen, de landhuizen, de tuinen, de begraafplaatsen, de oude kerken, enz. enz., bijgestaan door tientallen leden en donateurs, die al oliebolle bakkend en loten verkopend het niet subsidiabele deel van de restauratie bijeen trachten te vergaren... Maar kom niet aan hun speeltje door alles op een grote

hoop te vegen en de monumenten nationaal een plaats te geven op de politieke agenda, dan is de beer los.

Kortom, het is alleszins te waarderen dat genoemde heren een Nederlandse Trust willen oprichten, maar helaas zijn de geesten in Nederland die zich inspannen voor hun stadje, hun molen, hun kasteel enz. niet rijp om deze omslag te maken. Daar gaan nog jaren overheen! Er zal eerst een wettelijk kader moeten komen, net als in Engeland, waarbinnen het behoud, de bescherming en de exploitatie van het erfgoed goed geregeld zijn; en wel zodanig, dat de vele vrijwilligers zich plaatselijk voor gebiedsgerichte bescherming gaan inzetten, met steun van de overheid en particuliere bijdragen. Met andere woorden, er zal eerst een hechte samenwerking tot stand moeten komen op plaatselijk niveau, zoals in Deventer gebeurt in het Lebuinusconvent. Dan zijn alle aspecten van de monumentenzorg ondergebracht in één organisatie die een krachtig stemgeluid kan laten horen aan de plaatselijke overheid.

Pieter Berend Oudemans

30 juni 1960 - 14 december 2005

Bestuurslid van de stichting Oud Deventer sinds begin 2004.

Initiatiefnemer en organisator van de Stichting Oude Haven Deventer. Deelnemer in het Lebuinus Convent, platform voor cultuurhistorie in Deventer.

Bedenker van het plan om fondsen te werven voor de restauratie van de Deventer Toren. Discussiepartner bij het opstellen van het beleidsplan Stichting Oud Deventer 2005 – 2010.

Pieter Berend leverde in de helaas veel te korte periode dat hij deel uitmaakte van ons algemeen bestuur een waardevolle bijdrage. Dit deed hij onder andere door scherpe vragen te stellen en door standpunten aan te geven waarvoor wij ons hard moeten maken. Het was een intensieve tijd en er is veel in gang gezet. Met Pieter Berend in onze gedachten zullen wij zijn initiatieven voortzetten. Het in 2005 prachtig gerestaureerde dubbele pand op de hoek van de Brink en de Assenstraat is een tastbare en blijvende herinnering aan zijn liefde voor Deventer.

Stichting

Lamme van Dieseplein

Een goed begin voor het

Pleinenplan

In 2003 is door een aantal bij de binnenstad betrokken partijen het startsein gegeven voor het project 'Ruim baan voor de pleinen'. Het platform Binnenstadsmanagement nam de opdracht gaarne aan. Deze stichting is een samenwerkingsverband waarin het wijkteam (bestaande uit bewoners van de wijk waartoe de binnenstad behoort), Horeca, MKB, de culturele instellingen (de heer Weulink als bestuurslid van de stichting Oud Deventer), de VVV, de ambulante handel, de gemeente Deventer, de VCOD (Vereniging van Commercieel Onroerendgoedeigenaren Deventer) en het Lebuinusconvent zijn vertegenwoordigd.

Mede door een bijdrage uit het stimuleringsfonds voor de architectuur en de Rijksregeling Belvédère en van de provincie Overijssel en de gemeente Deventer werd kapitaal gevonden om het bureau DN Urbland opdracht te geven om eind 2004 het project uit te werken. Het eindproduct, 'Een conceptvisie op de samenhangende pleinen en bijzondere ruimten in de binnenstad', werd in oktober 2005 door de Stichting Binnenstadsmanagement vastgesteld. Na wat schermutselingen in de pers over de uitspraak: 'toch een ondergrondse parkeergelegenheid onder de Brink', heeft onze stichting Oud Deventer de visie aanvaard.

Oud Deventer zou het wel erg op prijs stellen dat er nu een begin gemaakt wordt met de uitvoering. Het bestuur hecht in het bijzonder veel belang aan het opknappen en inrichten van het zeer verwaarloosde Lamme van Dieseplein. Onlangs werd daar, op de hoek van de Striksteeg en de Pontsteeg, een project van de N.V. Wonen boven Winkels voltooid; met deze op zich geslaagde verbouwing is de trend gezet voor de verdere invulling van het plein: de historische rooilijn van de Striksteeg is in zoverre losgelaten dat de overkant van de straat niet opnieuw bebouwd zal worden. De bewoners van de nieuwe koop- en huurappartementen zullen niet dulden, dat men daarop terugkomt! Een gunstige omstandigheid is dat de N.V. Bergkwartier inmiddels een aantal beeldbepalende panden in dit gebied heeft opgekocht.

N.V. Bergkwartier, Maatschappij tot Stadsherstel

De redactie is te rade gegaan bij de adviseur van de N.V. Bergkwartier, prof. ir. Henk Goudappel. Wij spraken met hem over zijn afscheid als voorzitter van de Planadviescommissie en als begeleider van het project Lamme van Dieseplein.

Henk, sinds wanneer ben jij bij het PAC betrokken?
Sinds 1986, ik ben benoemd door wethouder Bernard Duimel, die er zeer voor geporteerd was, dat de oude stad een aparte welstandscommissie zou krijgen zodat zorgvuldig en professioneel, door ter zake zeer competente mensen, alle plannen beoordeeld zouden worden in relatie tot het Beschermd Stadsgezicht, de aanwezige cultuurhistorische kwaliteit en de aard en de omvang van de nieuw te bouwen invullingen.

Neem je nu definitief afscheid?

Neen, ik ben door de N.V. Bergkwartier gevraagd als adviseur, met als eerste opdracht, de begeleiding van de ontwikkeling van het Lamme van Dieseplein. Ik heb in 2005 een notitie geschreven: 'Ruim baan voor de pleinen'.

Henk Goudappel

Na allerlei opdrachten aan ontwikkelaars en bureaus heeft de N.V. Bergkwartier van wethouder Doornebos toestemming gekregen een totaalplan te maken, binnen het bestaande bestemmingsplan en met respect voor de plannen van de Stichting Herdenkingsplaats en Informatiecentrum Geert Grote en de Moderne Devotie om op de oude kelder een centrum te bouwen.

Wat gebeurt er met de rest van het gebied?

De bedoeling is om ook de Stromarkt en de Kleine Poot bij het plan te betrekken. Daartoe hebben de architecten Martin Kleine Schaar en Iwan Ezerman opdracht gekregen een verkennende studie te maken. De bedoeling is dat achter de winkel van Schröder, op de plek waar nu de tijdelijke fietsenstalling is, een aantal nieuwe appartementen gebouwd wordt, zodanig dat de toegang tot het Lamme van Dieseplein op dat punt versmald wordt tot 11 meter breed.

Wie bouwt die appartementen?

Het plan is dat de N.V. de gebouwen van Schröder koopt, de appartementen bouwt, en vervolgens de winkel en de woningen gaat verhuren. Het centrum zal door de Stichting Herdenkingsplaats gebouwd worden. Ook zou de N.V. het Spaarbankgebouw willen kopen, om daar de Openbare Leeszaal en Bibliotheek in te

huisvesten. Het daarachter gelegen gebouw, het vroegere restaurant La Fontana, wordt ook in deze plannen betrokken.

Komt er tegelijk een herdenkingsplaats Geert Grote?

Ja, ik heb begrepen dat er een ondernemingsplan gemaakt is door de Stichting Herdenkingsplaats, met een reële mogelijkheid om een informatiecentrum te bouwen voor de Moderne Devotie, een beweging, die in de veertiende eeuw in Deventer ontstaan is en die in Europa heden nog van betekenis is. Helaas is de betekenis van deze geestelijke vernieuwingsbeweging voor Deventer heden ten dage te weinig bekend. Deventer zou met een dergelijk centrum een enorme uitstraling kunnen krijgen als uitdrager van het gedachtegoed van Geert Grote, als een religieuze, sociale en sterk humanitaire beweging, die een appèl doet op eenvoud, spiritualiteit en gemeenschapszin.

Zie jij kans dit project tot een goed eind te brengen?

Graag zou ik dit plan over enige jaren, bij het vijftigjarig bestaan van de N.V. gerealiseerd willen zien, zodat een ieder kan zien en beleven dat de Maatschappij tot Stadsherstel nog steeds goed en nuttig werk doet voor de stad Deventer.

Is er reeds iets te zien van het plan?

Ja, onlangs is er een maquette gemaakt van het Lamme van Diesehof – zo willen wij dat dit plein genoemd gaat worden, omdat een hof iets beslotens, iets intiems suggereert en dat moet de beleving gaan worden van dit gebied. Zoals in de veertiende eeuw hier de Zusters en Broeders van het Gemene Leven mediteerden en goed werk deden, zal het in onze tijd ook een hof moeten worden die rust en bezinning uitstraalt.

Ingezonden

Deventer schilders

Van Stichting Oud Deventer had ik een meer structurele visie op en ambitieuzere aanpak van de Deventer museumproblematiek verwacht, dan het ‘knippen en plakken’ zoals verwoord in Nieuwsbrief OD 21 op pagina 4. Samen met een aantal feitelijke onjuistheden is bij de redactie de inkt te vlug uit de pen gelopen. Een reactie.

-1. Wil het Deventer erfgoed op een adequate wijze worden beheerd en op een voor een breed publiek aantrekkelijke wijze gepresenteerd, dan is een voor dit doel gebouwd, ingericht en geëx-

ploiteerd gebouw de enige oplossing. Het College van B&W heeft die ambitie en heeft middelen uitgetrokken om de haalbaarheid van een dergelijk nieuw stedelijk museum in 2007 uit te zoeken. In 2010 komt het pand van de Openbare Bibliotheek waarschijnlijk vrij. Stichting Oud Deventer zou zijn energie op uitvoering van het plan (nieuwbouw op Brink 70 in combinatie met een Erfgoed en Toeristisch Huis in De Waag), inclusief de inpassing ervan in de bestaande gevelrij, moeten richten. Dat een project misschien ‘veel te lang duurt’ moet geen reden zijn om het niet te steunen.

-2. Tot het moment van de realisatie van een dergelijk nieuw stedelijk museum – waarvan het Historisch Museum Deventer overigens één onderdeel is¹ – behelpen wij ons met een wirwar aan (veelal ongeschikte) panden en zolderruimtes voor het publiek en als depot- en kantoorruimte. Met de huidige financiële en personele middelen zijn wij in staat om jaarlijks circa twee tijdelijke tentoonstellingen in elk museum samen te stellen en de vaste presentatie in het Speelgoedmuseum in een paar jaar tijd met kleine stapjes van een 6- naar een 7,5 op te krikken. Voor extra financiële middelen kost het veel energie om sponsorgelden (inclusief de adoptiegelden voor conservering van de collectie) te werven. Bij de personele middelen is de extra inzet van een kleine 50 vrijwilligers, studenten en stagiaires onontbeerlijk om een basisoniveau (inclusief beveiliging en het beschrijven, digitaliseren en conserveren van de collectie) in stand te houden. Het geheel laat geen ruimte om ook nog eens elders exposities samen te stellen en te exploiteren.

-3. In het huidige Historisch Museum Deventer is niet specifiek gekozen voor een educatieve aanpak. Er is gekozen voor een aantal belangrijke historische thema's uit de Deventer geschiedenis, die voor een breed samengesteld publiek worden verbeeld met de meest relevante vertegenwoordigers uit onze collectie. Verder is er gekozen voor het nader uitdiepen van een breed scala aan onderwerpen via tijdelijke tentoonstellingen, waaronder over de bij het publiek populaire Deventer schilders. Verder is er bewust ruimte gemaakt voor educatieve activiteiten en publieksfaciliteiten.

-4. Niet alleen de bij 3 genoemde keuze, maar vooral de bij 2 genoemde uiterst beperkte ruimte die sinds 1913 beschikbaar is voor het exposeren van het lokale erfgoed zorgt ervoor dat geen enkele liefhebber van een bepaald as-

pect uit de Deventer geschiedenis tevreden kan worden gesteld. De archeologen niet, de liefhebbers van de Deventer muntslag en van de koperen vijzels en het zilver niet. Ook de schilderijen niet. En ga zo maar door. Allemaal 'Deventer Trots'. Specialisten op deze gebieden laten regelmatig merken dat wij een prachtige collectie bezitten en dat die niet wordt geëxposeerd. Hetzelfde geldt voor diverse specialismen in het Nederlandse speelgoed (de naam Speelgoed- en Blikmuseum is overigens al sinds december 2003 niet meer in zwang).

-5. Onder de vele tientallen interessante onderwerpen voor tijdelijke tentoonstellingen zijn overigens de Deventer schilders tot nu toe nog het beste af. In 2002 'Deventer schilders', 2004 'Han van Meegeren' en in 2006 'Paul Bodifée' (plus boek). Bokhorst staat op de rol. Sinds 2003 zijn onze voorwerpen met beknopte beschrijving en plaatje voor iedereen te vinden via www.collectiedeventermusea.nl (gewoon bij 'vervaardiger' op een naam tikken). Tevens hangen honderden schilderijen van voor- en naoorlogse Deventer schilders in (semi-) openbare ruimten (bedrijven, scholen, Stadhuis, Leeuwenbrug, stadskantoor).

Met bovenstaande reactie heb ik het volgende willen aantonen. Aan de Deventer schilders wordt relatief meer aandacht geschonken dan aan welk ander onderwerp dan ook en ze zijn op diverse manieren te bekijken. De huidige organisatie laat het elders exploiteren van een extra museumruimte niet toe. Er komt meer bij kijken dan alleen wat schilderijen ophangen. Gemeentemusea Deventer moet zich in de huidige collegeperiode (tot 2010) en binnen de huidige ruimtelijke context qua middelen, bedrijfsvoering en competenties verder professionaliseren. In die periode dienen ook de inhoud, toegankelijkheid en conservering van de collectie op orde te zijn gemaakt. Vervolgens dient een besluit te worden genomen over nieuwe huisvesting. We hebben het daarbij over een gebouw, dat recht doet aan een (qua gehele bedrijfsvoering) professioneel en voor een breed publiek aantrekkelijk museum en dat tevens een rol kan spelen in de toeristisch-recreatieve branche.

Museale huisvesting die primair is gericht op het oplossen van andersoortige problemen (bijvoorbeeld het vullen van leegstaande monumenten of winkelcentra) valt daar niet onder. Uitgangspunten dat musea 'als vulling' daarvoor wel goed genoeg zijn en dat het financieel wel 'op een koopje' kan, hebben we al enkele decennia achter ons liggen en zijn een schoffering voor

onze beroepsgroep.

C.F.C.G. Boissevain
directeur Gemeentemusea Deventer

Nawoord redactie: zolang de voorwaarden voor een museumbeleid dat recht doet aan redelijke eisen van kwaliteit niet zijn vervuld, blijft het in Deventer behelpen. De redactie heeft voor dit laatste in november 2005 met 'Deventer schilders' suggesties aangereikt. Daarmee zou wellicht een voorlopige verbetering van de toegankelijkheid van de collecties te bereiken zijn. Anders dan Boissevain stelt menen wij, dat het goede in dit geval niet de vijand van het beste hoeft te zijn. Overigens sluiten wij ons aan bij de intussen geuite kritiek van de Vereniging De Waag op de plannen van B en W (nota 'Investeren in cultuur') voor herschikking van de Deventer musea.

¹Gemeentemusea Deventer beheert en exploiteert vijf deelcollecties: Deventer geschiedenis, Deventer naoorlogse moderne kunst, Nederlands Verpakkingsblik, Nederlands Speelgoed en Nederlandse landschapsschilderkunst.

Donateursavond op 5 april 2006

Circa vijftig donateurs en sympathisanten van onze stichting bezochten deze avond, en ze werden niet teleurgesteld. Janleo van de Laar, die we als spreker hadden uitgenodigd, begon met de projectie van een onbegrijpelijk tekst, die eerst bij nauwkeurig bekijken zin kreeg. Analooq hieraan leerde hij de aanwezigen om 'de stad te lezen': met andere ogen te kijken naar beelden van Deventer en zo de historie van de stad te herkennen. Niet alleen in het centrum maar ook elders is veel van het verleden te zien voor wie weet waar hij op moet letten. De spreker was met deze originele aanpak voor de aanwezigen een uitstekende stadsgids. In de discussie over wat behouden of vernieuwd zou moeten worden bleek 'kwaliteit' zijn richtsnoer te zijn. Dat deze norm bij het dilemma 'restaureren of nieuwbouw' lang niet altijd een antwoord geeft was wel duidelijk. Het was nochtans een inspirerende voordracht.

Aansluitend gaf voorzitter Jan Jaap de Kroes een overzicht van waarmee onze stichting momenteel bezig is. Met een glas wijn werd deze langzamerhand traditionele bijeenkomst aan de Noordenbergstraat ten huize van de familie Wigboldus besloten.

COLOFON

De Stichting Oud Deventer komt sinds 1948 op voor het culturele erfgoed van onze stad. Vanaf 1996 geeft zij een

Nieuwsbrief uit, die twee maal per jaar verschijnt.

Wie de Nieuwsbrief wil ontvangen, kan zich opgeven bij het redactieadres:

Bergstraat 15, 7411 ER Deventer.

Telefoon 0570-613764.

E-mailadres: redactie@oud-deventer.nl

Alle ongesignde artikelen zijn afkomstig van de redactie, die als volgt is

samengesteld: J.A. van Beeck,

B.J.M. Duimel en H. Vrielink.

Voor de inhoud van ingezonden brieven is de redactie niet verantwoordelijk. Zij behoudt zich het recht voor deze te bekorten.

Wilt u het werk van de Stichting Oud

Deventer financieel steunen, geeft u zich dan op als donateur. Uw

bijdrage (minimaal € 16,- per jaar) is meer dan welkom op rekening

63.16.63.002, t.n.v. Penningmeester

Stichting Oud Deventer,

Noordenbergsingel 6,

7411 SE Deventer.

Volkómen zorgeloos wonen...

in het fraaie Deventer waar u in de serviceflat Breeckestein de unieke kans geboden wordt een luxe flat te kopen of te huren. Korrekt en vriendelijk personeel begeleidt u vanaf het eerste kennismakingsbezoek. U zult dan heugelijk verbaasd zijn over ons excellente aanbod. Te veel om in deze advertentie uitvoerig toe te lichten. Bovendien ligt Breeckestein niet ver van het historische centrum. Met een park voor de deur. Kortom, investeer in woonplezier.

Even zakelijk ...

Wanneer u enigszins geïnteresseerd bent, bel dan en vraag onze documentatiemap aan: Receptie Breeckestein: tel. 0570-62 84 88

Serviceflat BEECKESTEIN DEVENTER

Laan van Borgele 40
7415 DJ Deventer

(advertentie)

De discussie over de Brinkgarage is achter de rug. Wij halen opgelucht adem. Zou de Brink zonder de Stichting Oud Deventer de Brink gebleven zijn? Wij denken van niet. Onze actie heeft veel geld gekost, maar ook resultaat gehad. Ook in de toekomst valt er voor ons nog veel te doen. Steun ons door voor minimaal € 16,- per jaar donateur te worden.

JA, IK WIL DE STICHTING OUD DEVENTER STEUNEN MET EEN BEDRAG VAN € PER JAAR

Inmiddels heb ik bovenstaand bedrag overgeboekt op rekening 63.16.63.002
t.n.v. de penningmeester Stichting Oud Deventer

Naam :

Adres :

Handtekening

Deze bon uitknippen en in enveloppe mét of zonder postzegel opsturen naar

STICHTING OUD DEVENTER
Antwoordnummer 823, 7400 WB Deventer